

Tételminta magyar nyelv és irodalomból

3. változat

Tételminta nyelvészetből

Fröhlichnek pikkje van rám algebrából, arról nem tehetek. A határozatlan együtthatóval kellett megoldani az egyenletet, és akkormikor kihívtam, és akkormikor megmondtam, hogy akkor beszorzok lambdával, erre kiesik a második egyenlet, de akkor nem esett ki a második egyenlet, persze, azért nem, mert iksszel is be kellett volna szorozni, csak hogy ezt Fröhlich nem vette észre, mire megmondtam, hogy hogy kellett volna, akkormikor észrevette, hogy ő nem tudta, szégyellte magát, és azt mondta, hogy menjek helyre, és azóta pikkje van rám, mert jobban tudtam az algebrát, és nem akart kihívni javítani, pedig a törvényszékben benne van, hogy ki kell hívni a fiút javítani, mert másképpen nem érvényes az osztályzat, és a Steinmann, a legjobb tanuló is azt mondta, hogy föl lehet jelenteni Fröhlichet, de nem akarom, mert úgyis pikkje van rám, pedig a dolgozatba nekem ugyanaz jött ki, mint Steinmannak.

(Karinthy Frigyes: *Magyarázom a bizonyítványom*)

1. Minősítse a címeli ígét szituációs aspektus szempontjából! (0,5 pont)
2. Igazolja egy releváns teszttel a címeli régens +/- telikus jegyét! (1 pont)
3. Keressen egy modális tagmondatot a szövegben, és nevezze meg azt a nyelvi elemet, amely felelős a mondat modalitásáért! (1,5 pont)
4. Állapítsa meg a következő szövegrészlet *lexémáit*! Sorolja be a lexémákat az *elemi lexéma* és a *szerkesztett lexéma* csoportjába! (1,5 pont)

„A művészet nem megoldás semmire. Regény még rosszat nem akadályozott meg. De a jó könyveket, ..., átjárja a »megértés sóvárgó vágya«. Ezt nevezhetjük reménynek is.” (Eszterházy Péter: *A szép, csöndes idő és a szó*)

Javítókulcs:

1. *magyaráz* – folyamat (vagy: +dinamikus, –telikus)
2. Bármelyik az alábbiak közül:

■ részintervallum-kritérium:

■ oszthatóság

- ☐ pl. A gyerek délután 5 és 7 között magyarázta a bizonyítványát. ←
5:15 és 5:50 közöttre is igaz, hogy magyarázta a bizonyítványát.

■ **a határpontos (→telikus) és határpont nélküli (→atelikus) időhatározókkal való kompatibilitás vizsgálata**

- pl. A gyerek 4 órán át/keresztül magyarázta a bizonyítványát, DE: *A gyerek 4 óra alatt magyarázta a bizonyítványát.

■ **egyidejűség/előidejűség:**

- [-telikus]: időhat. nélkül is csak egyidejű, [+telikus]: időhat.nélkül is kifejezhet egymásutániségot

- **pl.** A gyerek le-fel sétált, és magyarázta a bizonyítványát.

- [-telikus]: pillanatnyi eseményt kif. időH-i mm: részleges egyidejűség, [+telikus]: elő-vagy utóidejűség

- Amikor kicsengettek, a gyerek magyarázta a bizonyítványát.

■ **még**

[-telikus] + még: korábban elkezdődött esemény folyamatban van

[+telikus] + még: a predikátum által jelölt eseményszerűség – egy korábbi eseményszerűség által megkezdett sort folytatva – megtörténik az időmódosító által jelölt időintervallumban

pl. Kicsengetéskor a gyerek még magyarázta a bizonyítványát.

■ **már**

[-telikus] + már: korábban elkezdődött esemény folyamatban van

[+telikus] + még: az esemény befejeződött

pl. Kicsengetéskor a gyerek már magyarázta a bizonyítványát.

3. pl.

arról nem tehetek – -hat/-het képző

A határozatlan együttthatóval kellett megoldani az egyenletet -- modális segédige (*kell*)

mert iksszel is be kellett volna szorozni -- modális segédige (*kell*) + feltételes módjel

(és azt mondta,) *hogy menjek helyre* – felszólító módjel

és nem akart kihívni javítani – modális segédige (*akar*)

hogy föl lehet jelenteni Fröhlich – modális segédige (*lehet*)

stb.

4. A szövegrészlet lexémái:

a, átjár, de, ez, is, jó, könyv, még, megakadályoz, megértés, megoldás, művészet, nem, nevez, regény, remény, rossz, semmi, sóvárgó, vágy,

- elemi lexémák: *a, de, ez, is, jó, könyv, még, nem, regény, remény, rossz, semmi, vágy,*
- szerkesztett lexémák: *átjár, megakadályoz, megértés, megoldás, művészet, nevez, sóvárgó.*

Tétel minta irodalomból

„... az az alapelv tűnik számomra elfogadhatónak (*gesund*), hogy a költészetet ne tudósoknak szánt tudományos titkosírásnak tekintsük, hanem egy a nyelvközösség alapján közös világhoz tartozók számára rendelt dolognak (*Sache*), amely világban a költő éppúgy otthon van, mint hallgatója vagy olvasója.”

(GADAMER, Hans-Georg, *Ki vagyok Én, és ki vagy Te?* (Kommentár Paul Celan verseinek Atemkristall című ciklusához)

Értelmezze a fenti idézetet Gadamer tanulmányának kontextusában, és fejtse ki, hogy ezt az alapelvet elfogadva miképpen határozható meg a műértelmezés rendeltetése!

Javítókulcs:

- az idézet tanulmánybeli kontextusának vázolása: 2 p
- az idézett alapelv alkalmazása a műértelmezés rendeltetését illetően: 2 p
- (szak)nyelvi igényesség: 0.5 p

Nyelvészeti tétel: 4,5 pont

Irodalmi tétel: 4,5 pont

Megjelenés: 1 pont